

แนวทางการสร้างความตระหนักรู้เพื่อป้องกันการละเมิดเบญจศีลข้อที่ ๕
ของประชาชน แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
Establishing Awareness to Prevent the Violation of
the Fifth Precepts, of the People of Pakkhlong Subdistrict
Phasi Charoen District Bangkok

พระมหาสายฝน มณีโชติ*
Phramaha Saifon Manichoti
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Master of Art (Buddhist Studies) The Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University
พระมหาทวี มหาปญโญ**
Phramaha Twee Mahāpañño
พระมหาอดิเดช สติวโร***
Phramaha Adidej Sativaro
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Buddhist Studies The Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Email: Saifon182532@gmail.com, ptlalong@gmail.com

Received: May 08, 2023
Revised: March 20, 2024
Accepted: March 23, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ (๑) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการรักษเบญจศีลข้อที่ ๕ ของประชาชน แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร (๒) เพื่อศึกษาความตระหนักรู้เพื่อป้องกันการละเมิดเบญจศีลข้อที่ ๕ ของประชาชน แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร (๓) เพื่อเสนอแนวทางการสร้างความตระหนักรู้เพื่อป้องกันการละเมิดเบญจศีลข้อที่ ๕ ของประชาชน แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์

* พระมหาสายฝน มณีโชติ (มณีโชติ) Phramaha Saifon Manichoti (Maneechot) นิสิตปริญญาโท พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Student Master of Art Buddhist Studies The Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

** พระมหาทวี มหาปญโญ (ละลง), ผศ.ดร. Phramaha Twee Mahāpañño (Lalong), Asst.Prof.Dr. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ Thesis Advisor.

*** พระมหาอดิเดช สติวโร (สุขวัฒน์วดี), ผศ.ดร. Phramaha Adidej Sativaro (Sukwattanawadee), Asst.Prof.Dr. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ Thesis Advisor.

(Interview) เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือบุคคลในพื้นที่ ๑๑ คน พระสงฆ์ ในพื้นที่ ๔ รูป และนักวิชาการด้านศาสนา ๓ รูป/คน รวมเป็น ๑๘ รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนา

จากการศึกษาวิจัยพบว่า (๑) สภาพปัจจุบันการรักษาเบญจศีลข้อที่ ๕ การละเมิดศีลข้อนี้ของคนในพื้นที่เกิดจาก ๓ สาเหตุหลัก ๆ คือ ๑) สภาพแวดล้อม พ่อ-แม่ขาดการตระหนักรู้ถึงการเป็นแบบอย่างที่ดี การได้อยู่ใกล้ หรือพบเจอกับคนที่ดื่มของมึนเมาบ่อย ๆ การหาซื้อได้ง่ายเอื้อต่อการดื่มของคนหน้าเก่าและหน้าใหม่ ต่างคนก็ต่างมีความคิดเป็นของตัวเองหมด ไม่มีใครฟังใคร ๒) อิทธิพลทางสังคม ช่วงวัยรุ่น ช่องว่างระหว่างครอบครัวมีมากขึ้น ได้ใกล้ชิดเพื่อนมากขึ้น เพราะต้องเข้าสังคมกับคนอื่น ไม่อยากให้คนอื่นดูถูก สื่อ โฆษณาทำให้เกิดความอยากรู้ อยากลอง การดื่มในงานบุญ เทศกาลต่าง ๆ เป็นการสร้างสีสัน เพื่อความสนุกสนาน และ ๓) สาเหตุส่วนบุคคล ช่วยให้ลิ้มปัญหาที่เป็นตัวให้เกิดความเครียด ในขณะนั้นได้ ความคึกคะนอง อยากรู้ อยากลองในช่วงวัยรุ่น มองว่ามันเป็นวิถีโลก มันก็สังคมของเรา ห้ามใจของตัวเองไม่ได้ (๒) การป้องกันการละเมิดเบญจศีลข้อที่ ๕ นี้เกิดจากการมีความตระหนักรู้ ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดความตระหนักรู้ ประกอบไปด้วย คือ ๑) ผลกระทบ มีผลทั้งต่อตนเอง และบุคคลอื่น ในด้านลบ (๒) ทักษะที่ดี ทำให้การแสดงออกทางกาย วาจา และใจเป็นไปอย่างถูกต้อง ไม่ผิดศีล ไม่ผิดธรรม มีสติสัมปชัญญะ (๓) กัลยาณมิตร ผู้ที่มีความปรารถนาดี ผู้ที่คอยตักเตือน ผู้ที่คอยห้ามปรามย่อมจะเป็นผู้ที่ก่อให้เกิดความตระหนักรู้ (๔) ครอบครัว ครอบครัวเป็นครูคนแรก เป็นต้นแบบแรกของมนุษย์ตั้งแต่วัยเยาว์ ย่อมส่งผลให้เกิดประสบการณ์ความตระหนักรู้ และ (๕) สติ ตัวสตินี้เป็นตัวระงับ หรือคอยกระตุ้น หรือคอยดึงให้ตัวตระหนักรู้นี้มันทำงาน (๓) แนวทางการสร้างความตระหนักรู้เพื่อป้องกันการละเมิดเบญจศีลข้อที่ ๕ ให้ครอบคลุมคนในพื้นที่ ให้ได้ผลเป็นรูปธรรม จึงต้องอาศัยการสร้าง ความตระหนักรู้ผ่าน ๔ ระดับด้วยกัน คือ (๑) ระดับตัวเอง การเลือกคบคน (๒) ระดับครอบครัว ส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นตัวอย่างที่ดีต่อลูก (๓) ระดับชุมชน การสร้างความรับรู้ร่วมกัน เห็นความสำคัญในการสร้างสันติสุขในชุมชน มีความสำนึกในการที่จะปกป้องเยาวชน ปกป้องคนที่ดื่ม และประณามคนที่เป็นแบบอย่างที่ไม่ดี และ (๔) ระดับสังคม สร้างค่านิยมทางสังคมเสียใหม่ ทุกศาสนาต้องช่วยกันรณรงค์ให้ศาสนิกชนของตนเห็นความสำคัญ

คำสำคัญ : ความตระหนักรู้; ป้องกัน; เบญจศีลข้อที่ ๕

Abstract

In this thesis, three objectives were purposely made: 1) to study the current state in keeping the fifth precept of the people in Pak Khlong Sub-district, Phasi Charoen District, Bangkok; 2) to study awareness to prevent violation of the fifth precept of the people in Pak Khlong Sub-district, Phasi Charoen District, Bangkok; 3) to propose guidelines for raising awareness to prevent violations of the fifth precept of the people in Pak Klong Subdistrict, Phasi Charoen District, Bangkok. This research employed qualitative method. The research tool was in the interviewing form. Key informants consisted of 18 monks/people as follows-11 local people, four local monks, and three religious' monks/people. As for the data analysis method, the descriptive analytics was used.

It was found that (1) violation of the fifth precept under the current condition of people in the area was caused by three main reasons: 1) environment - parents lacking of awareness of being a good role model and being near their children, children meeting people both the repeatedly same ones and new ones who often drink alcohol, easy to access to buy intoxicant and not listening to their parents ; 2) social influence - the widening of the gap within families during the adolescent period, closer to their friends to socialize, not wanting to be insulted by others, and curiosity aroused to try drinking by various media and advertisements such as at merit-making events and festivals merely to be more lively and have more fun and; 3) personal reasons - drinking alcohol to help them forget problems that caused stress and seeing as it was common what people did and in the end not being able to help stop drinking; (2) prevention of violating the fifth precept arisen from awareness with the following factors: 1) thinking about the negative effects both on oneself and others; 2) having good attitude on moral actions, speeches, and minds without breaking the precept and with good morals and consciousness; 3) having decent friends who are with concerns and care for warning and forbiddance bringing about helping raise their awareness; 4) having good families as the first teacher, the first model from childhood onwards to grow up with awareness and; 5) having consciousness to support to keep stimulating or pulling their awareness to make it work; (3) having guidelines for raising awareness to prevent

violations of the fifth precept for people in the area designated to achieve concrete results requiring the raising of awareness through all four levels: 1) at the oneself level-selecting persons to associate with; 2) at the family level-promoting common activities and being good examples for children; 3) at the community level-creating mutual awareness, seeing the importance of creating peace in the community, having a sense of protecting young people from doing bad things, keeping them away from drinking, and condemning those who set bad examples and; 4) at the social level-reestablishing social values and helping each other among followers of all religions to realize the importance as mentioned above.

Keywords: Awareness; Prevention; the Fifth Precept

บทนำ

ศีล เป็นข้อปฏิบัติในศาสนาอย่างหนึ่งที่สังคมมนุษย์โบราณได้กำหนดขึ้นและถือปฏิบัติกันโดยทั่วไป ศีล ๕ เป็นพื้นฐานของมนุษยธรรมเป็นข้อปฏิบัติในชีวิตให้ถึงความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์^๑ ศีลมิใช่เป็นของมนุษย์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นกติกาสังคมที่ยึดถือปฏิบัติกันมาโดยถือว่าเป็นกฎ เป็นระเบียบที่ให้คุณมหาศาลแก่มนุษย์ ทำให้อยู่กันอย่างสงบ ทำให้มีอิสระ ทำให้ครอบครัวอบอุ่น มีความจริงใจต่อกัน ไว้วางใจกันได้ บุคคลที่ต้องการใช้ชีวิตเป็นปกติ นั้น ศีล ๕ หรือเบญจศีล ถือว่าเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่จะต้องทำให้เกิดขึ้นและทำให้เจริญขึ้น^๒ ศีลถือว่าเป็นหลักสากลที่ถือปฏิบัติกัน ผู้ที่ถือปฏิบัติตามได้เคร่งครัดก็ยกย่องว่าเป็นคนดี เป็นศรีสง่าของสังคม เป็นผู้ที่มีคนให้การยอมรับ ยกย่อง ยอมให้เป็นหัวหน้า เป็นผู้นำ^๓ ในทางพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าทรงให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เห็นได้จากหลายหลักธรรมจะปรากฏศีลอยู่ด้วย อีกทั้งพระองค์ได้ตรัสเป็นสุภาษิตเป็นต้นว่า สิลโลเก อนุตฺตร^๔ แปลความว่า ศีลเป็นสิ่งที่ยอดเยี่ยมในโลก^๕ ศีล ๕ เป็นเกณฑ์มาตรฐานอย่างต่ำสุดของความประพฤติมนุษย์สำหรับ

^๑ นภัสวรรณ บุญยัชเชียร, “การพัฒนาพฤติกรรมที่ดีของบุคคลโดยใช้หลักศีล ๕”, วารสาร มจร พุทธโสธรปริทรรศน์, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๔) : ๖๓.

^๒ พระมหาพุทธพิชฌ โทองจันทร์ และคณะ, “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักธรรมในยุคโควิด -๑๙”, วารสารวามัญองแหกรพุทธศาสนปริทรรศน์, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๕) : ๒๑๕.

^๓ พระมหาโพธิวงศาจารย์ (ทองดี สุรเตโช), ศีล ๕ รักษาโลก, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท อมรินทร์ พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๘), หน้า ๑๓.

^๔ ชุ.ชา.เอกก. (บาลี) ๒๗/๘๖/๓๐.

^๕ ชุ.ชา.เอกก. (ไทย) ๒๗/๘๖/๓๖.

รักษาสภาพแวดล้อมทางสังคมให้อยู่ในภาวะเกื้อกูลและเป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตที่ดีงาม^๖ การสร้างความตระหนักรู้ในการรักษาศีล ๕ จึงมีความสำคัญที่มนุษย์ทุกคนควรยึดถือปฏิบัติเพื่อประโยชน์สุขต่อตัวเอง คนรอบข้าง ชุมชนที่อาศัยและประเทศชาติ นอกจากนี้ ความสำคัญของการสร้างความตระหนักรู้ให้เกิดมีอยู่ในใจตน จุดหมาย จะได้รับรู้เท่าทัน จนสามารถนำไปสู่การหักห้าม ป้องกัน การละเมิดศีลที่จะส่งผลเสียในระดับต่าง ๆ

การดำเนินชีวิตที่ขาดหลักพื้นฐานชีวิตคือเบญจศีล หรือศีล ๕ ทำให้สังคมไทยต้องเผชิญปัญหาการสังหาร ฆาตกรรมชีวิต การลักขโมย ปล้นจี้ แย่งชิง การทำผิดทางเพศ การหลอกลวง การเสพของมีนมารวมถึงสิ่งเสพติด ซึ่งกำลังระบอบไปทั่วทุกหนทุกแห่ง^๗ วิกฤติการณ์ของปัญหาที่สังคมไทยกำลังเผชิญปัจจุบันส่วนใหญ่เกิดจากการเสพของมีนมารวมถึงสิ่งเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาที่เป็นรากเหง้าของความรุนแรงที่เกิดขึ้นตามมาอีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการเล่นการพนัน ที่ทำให้ผู้เล่นนั้นเป็นหนี้ต่อผู้อื่นอย่างมากและเมื่อไม่มีทรัพย์สินใช้หนี้ ก็ย่อมจะต้องเป็นโจรผู้ร้ายที่คอยปล้นจี้ลักขโมยของผู้อื่น ผลสุดท้ายคือการทำลายชีวิตตนเอง ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้มีต้นตอสำคัญมาจากปัญหาในเรื่องของการเสพของมีนมารวมถึงสิ่งเสพติด เพราะผู้ที่เสพของมีนมารวมถึงสิ่งเสพติดอย่างหนัก ย่อมทำให้ขาดสติ ย่อมส่งผลกระทบต่อการทำงานและส่งผลกระทบต่อสถาบันครอบครัวหรือต่อผู้อื่น นอกจากนี้ การเมาสุราอย่างหนัก แล้วขับรถย่อมก่อให้เกิดอุบัติเหตุขึ้น ย่อมทำให้ผู้อื่นบาดเจ็บสาหัส พิการ ทุพพลภาพ หรือทำให้เขาเสียชีวิต ผลที่เกิดขึ้นเป็นเพราะผลของการเสพของมีนมารวมถึงสิ่งเสพติด ปัญหาเกิดขึ้นแล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อความเจริญก้าวหน้าของบ้านเมืองและในการจะพัฒนาประเทศให้ดีขึ้นต่อไปในอนาคต^๘ การเสพของมีนมารวมถึงสิ่งเสพติด จึงเป็นปัญหาสำคัญของสังคมไทยปัจจุบัน^๙ การเสพของมีนมารวมถึงสิ่งเสพติดเกิดจากขาดความตระหนักรู้ จัดว่าเป็นปัญหาที่ทุกภาคส่วนจะต้องให้ความสำคัญ ละเลยเสียไม่ได้ เพราะการเกิดความตระหนักรู้เป็นผลลัพธ์จากกระบวนการทางปัญญา (Cognitive Process) ซึ่งหมายถึง หากบุคคลถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าหรือได้สัมผัสกับสิ่งเร้าจะทำให้เกิดความรู้และเมื่อ

^๖ นภัทรธรณ บุญยัษฐีธร, “การพัฒนาพฤติกรรมที่ดีของบุคคลโดยใช้หลักศีล ๕”, วารสาร มจร พุทธโสธรปริทรรศน์, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๔) : ๖๔.

^๗ จีรัชย์ วงศ์ชารี และคณะ, “การศึกษาวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ ของหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในอำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร”, วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๕) : ๘๙๗.

^๘ พระณรงค์ พนุธุมโม และคณะ, “ศึกษากุศโลบายในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาอบายมุขตามแนวพระพุทธศาสนา”, วารสาร มจร บาลีศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๕) : ๘๖.

^๙ พีรวิชัย พาณิชยวรรกุล, “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาชีววิทยาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โดยบูรณาการกับการรักษาศีล ๕ ในวิชาพระพุทธศาสนา”, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๕ (กรกฎาคม-สิงหาคม ๒๕๖๕) : ๑๙๗๓.

รับรู้แล้วลำดับถัดไปก็就会有มีความเข้าใจในสิ่งนั้นจนเกิดความคิดรวบยอดที่นำไปสู่การเรียนรู้บังเกิดเป็นความรู้ (Knowledge) ซึ่งนำไปสู่ความตระหนักรู้ (Awareness) ในท้ายที่สุด โดยทั้งความตระหนักรู้และความรู้จะผลักดันการแสดงออกของพฤติกรรม หรือการกระทำของบุคคลต่อสิ่งเรานั้น^{๑๐} การสร้างความตระหนักรู้เพื่อป้องกันการละเมิดเบี่ยงสิทธิ์ข้อที่ ๕ คือการละเว้นการเสพของมีนเมารวมถึงสิ่งเสพติดจึงเป็นทางออกที่สำคัญของปัญหาต่าง ๆ ที่สังคมไทยกำลังเผชิญในปัจจุบัน

ประชาชนในแขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ มีครัวเรือนอยู่อาศัยกันหนาแน่น การค้าขายสุราและเมรัยมีปรากฏให้เห็นกันโดยทั่วไป เป็นแรงดึงดูดให้กลุ่มคนที่มีความอยากรู้ อยากลองโดยเฉพาะวัยรุ่น หรือกลุ่มคนที่ดื่มอยู่แล้วสนองความต้องการของตนเองได้ง่าย ในส่วนของยาเสพติดจากการลงไปสอบถามพระในพื้นที่และชาวบ้านบางรูป/บางคน ทำให้ทราบว่ายังมีปรากฏในแขวงปากคลอง ทั้งได้ทราบว่า แขวงปากคลองแห่งนี้ มี ๒ ชุมชน คือ (๑) ชุมชนเพชรเกษม ๒๑ (๒) ชุมชนกำแพงทองพัฒนา ในบางพื้นที่เป็นต้นว่า บริเวณวัดปากน้ำ บริเวณวัดอัปสรสวรรค์ บริเวณวัดนางชี ไม่ได้เป็นชุมชน จึงเป็นเหมือนต่างคนต่างอยู่ เปิดโอกาส หรือมีแนวโน้มให้เกิดนักดื่มหน้าใหม่และสามารถกลายเป็นพื้นที่เสี่ยงสำหรับยาเสพติดส่วนคนที่เข้าไปข้องเกี่ยวอยู่แล้วก็ขาดการดูแล ใส่ใจมีผลต่อพฤติกรรมในการลด ละ เลิกการดื่มได้ยากยิ่งขึ้น อีกทั้งแนวทางการสร้างความตระหนักรู้เพื่อป้องกันการละเมิดเบี่ยงสิทธิ์ข้อที่ ๕ อย่างเป็นรูปธรรมยังไม่เด่นชัด ไม่ทั่วถึง ซึ่งเสี่ยงต่อความหลงผิดก่อเกิดเป็นความเสียหายต่าง ๆ ตามมา

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาแนวทางการสร้างความตระหนักรู้เพื่อป้องกันการละเมิดเบี่ยงสิทธิ์ข้อที่ ๕ ของประชาชน แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครว่าจะมีแนวทางแบบไหนบ้าง เห็นควรที่จะส่งเสริมให้คนในระแวกนี้ตระหนักรู้ถึงคุณค่าและความงามของศีล เห็นโทษภัยที่เกิดจากการละเมิดเบี่ยงสิทธิ์ข้อที่ ๕ แล้วหันมาใส่ใจในการรักษาศีลมากยิ่งขึ้นและผลจากการวิจัยนี้ จะทำให้ได้แนวทางการสร้างความตระหนักรู้เพื่อป้องกันการละเมิดเบี่ยงสิทธิ์ข้อที่ ๕ คือการเสพของมีนเมารวมถึงสิ่งเสพติดซึ่งเป็นรากเง้าที่สำคัญของวิกฤติการณ์ปัญหาที่สังคมไทยกำลังเผชิญปัจจุบันและภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถนำแนวทางนี้ไปปรับใช้ในหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขขึ้นในสังคมไทยต่อไป

^{๑๐} เมธพร ธรรมศิริ และคณะ, “ความตระหนักรู้ด้านภัยคุกคามทางไซเบอร์ของบุคลากรในบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร”, วารสารวิชาการไทยวิจัยและการจัดการ, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๕): ๖.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการรักษาเบญจศีลข้อที่ ๕ ของประชาชน แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
๒. เพื่อศึกษาความตระหนักรู้เพื่อป้องกันการละเมิดเบญจศีลข้อที่ ๕ ของประชาชน แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
๓. เพื่อเสนอแนวทางการสร้างความตระหนักรู้เพื่อป้องกันการละเมิดเบญจศีลข้อที่ ๕ ของประชาชน แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และการศึกษาภาคสนาม (Field Research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ มีรายละเอียด ดังนี้

๑. การศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการ ดังนี้ (๑) การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ คือคัมภีร์พระไตรปิฎก และชั้นทุติยภูมิ คืออรรถกถา หนังสือทางพระพุทธศาสนา รวมถึงบทความวิชาการ (๒) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์เพื่อสร้างเป็นกรอบแนวคิดและแบบสัมภาษณ์
๒. การศึกษาภาคสนาม ผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการ ดังนี้ (๑) ลงสำรวจพื้นที่แบบไม่เป็นทางการ โดยการพูดคุยกับชาวบ้านบางส่วนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อต้องการข้อมูลพื้นฐานในการร่างแบบสอบถาม (๒) สร้างกรอบแนวคิดและสร้างแบบสัมภาษณ์ จากนั้นจึงนำไปเสนอเครื่องมือ การวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ รูป/คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ (๓) เมื่อเครื่องมือการวิจัยสำเร็จโดยผ่านการตรวจสอบโดยอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจึงนำเครื่องมือการวิจัยที่ได้นำไปสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง ๑๘ รูป/คน จากนั้นจึงรวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (๔) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ที่มีความสมบูรณ์มาทำการวิเคราะห์

ผลการวิจัย

๑. สภาพปัจจุบันการรักษาเบญจศีลข้อที่ ๕ สาเหตุแห่งการละเมิดเบญจศีลข้อที่ ๕ ใน ๓ ด้าน ดังนี้

๑) ด้านสภาพแวดล้อม คนในครอบครัว เช่น พ่อ-แม่ขาดการตระหนักถึงการเป็นแบบอย่างที่ดี พ่อ-แม่ไม่ได้สร้างเหตุให้ครบทั้ง ๒ อย่าง คือ วจีกรรม คอยแนะนำ บอกกล่าว ตักเตือน และกายกรรม กระทำสิ่งที่ดี ทำให้มีผลต่อการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสุราเมรัยของลูกหลาน เด็กเติบโตมาในครอบครัวที่มีคนดื่ม

ของมีนเมา มีผลต่อการดื่มสุราเพราะทำให้เด็กรู้สึกว่าการดื่มเป็นเรื่องธรรมดา การได้อยู่ใกล้ หรือพบเจอกับคนที่ดื่มของมีนเมาบ่อย ๆ ทำให้เด็กขาดความตระหนักรู้และสามารถดึงดูดให้เข้าไปร่วมกิจกรรมการดื่มสุรา เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งเสพติดที่ถูกกฎหมายซึ่งสามารถวางขายได้ทั่วไป การหาซื้อได้ง่าย เอื้อต่อการดื่มของคนหน้าเก่าและหน้าใหม่ อยู่กันแบบสบาย ตัวใครตัวมัน ใครจะทำอะไรก็ได้ ต่างคนก็ต่างมีความคิดเป็นของตัวเองหมด ไม่มีใครฟังใคร หน่วยงานจากภาครัฐที่เกี่ยวข้องยังไม่ค่อยมีลงมาดู

๒) ด้านอิทธิพลทางสังคม ความผูกพันในครอบครัวน้อย ขาดความอบอุ่น ทำให้ติดเพื่อน คิดว่าอยู่กับเพื่อนแล้วสบายใจมากกว่า ช่วงวัยรุ่นช่องว่างระหว่างครอบครัวมีมากขึ้น ได้ใกล้ชิดเพื่อนมากขึ้น ไม่สามารถหักห้ามใจในการดื่มได้เพราะมีแรงจูงใจคือการมีเพื่อน เพราะต้องเข้าสังคมกับเขา เพื่อป้องกันการถูกมองว่าแตกต่าง ไม่อยากให้เขาดูถูก ดื่มเพื่อหวังประโยชน์ในหน้าที่การงาน เพราะกลัวเสียมารยาท สื่อโฆษณาทำให้เกิดความอยากรู้ อยากลองในเครื่องดื่ม มองว่าการดื่มในงานบุญ เทศกาลต่าง ๆ เป็นการสร้างสีสัน เพื่อความสนุกสนาน

๓) ด้านสาเหตุส่วนบุคคล ความทุกข์อันเกิดจากการหารายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ช่วยให้ลืมปัญหาที่เป็นตัวให้เกิดความเครียดในขณะนั้นได้ ปัญหาในการยับยั้งใจในการดื่มน้อย ทำให้ติดแก้ปัญหาด้วยรูปแบบเดิม ๆ ความศีกะนอนง อยากรู้ อยากลองในช่วงวัยรุ่น มองว่ามันเป็นวิถีโลก มันก็สังคมของเรา การกินเหล้าไม่ใช่เป็นเรื่องคอขาดบาดตายและเราก็กินในช่วงเวลาที่เราคิดว่าเรากินได้ ไม่ได้ทำความเสียหายให้ใคร บรรยากาศของการดื่มเป็นกลุ่ม หรือตามร้านเหล้า มุมมองในแง่บวกมากกว่า ในแง่ลบ ห้ามใจของตัวเองไม่ได้

๒. ความตระหนักรู้มีความสำคัญต่อการป้องกันความผิดพลาดต่าง ๆ ได้โดยเฉพาะป้องกันการละเมิดเบญจศีลข้อที่ ๕ และความตระหนักรู้ที่นั้นเกิดจากเหตุเหล่านี้ ดังนี้

๑) ผลกระทบ สมรรถภาพของการตระหนักรู้ลดน้อย ถอยลงไปตามลำดับ ไม่สามารถควบคุมสติของตนเอง ขาดความหยิ่งคิด ขาดความรับผิดชอบชั่ว-ดี มีผลทั้งต่อตนเองและบุคคลอื่นในด้านลบ ความเสียหายต่าง ๆ เกิดขึ้น เช่น อุบัติเหตุ เสียทรัพย์สิน การทะเลาะวิวาท ปัญหาในครอบครัว เป็นต้น ส่งผลให้เกิดความเกรงกลัวและไม่อยากประสบเหตุอันมาจากสุรา เป็นอุทาหรณ์เตือนใจให้กับคนที่ยังไม่ได้ดื่ม

๒) ทักษะคิดที่ดี ความเห็นถูกมันจะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าเราไม่รู้จากความรู้อื่น ๆ สัมมาทิฐิจะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าไม่มีตัวข้อมูล ความเห็นถูก หรือสัมมาทิฐิมีผลต่อการตระหนักรู้ความคิดด้านบวก เป็นกระบวนการทางความคิดเชิงสร้างสรรค์สำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยชี้แนะแสงสว่างให้แก่คนทั้งหลายส่งเสริมให้คนเรามองปัญหาเป็น เข้าใจปัญหาถูก ผู้มีความเห็นถูกก็จะสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ได้ตามหลักของเหตุผลโดยยึดความถูกต้องและความสุขของส่วนรวมเป็นหลัก ความเห็นถูกสามารถทำให้จำแนกได้ว่าสิ่งใด เป็นความดี สิ่งใด เป็นความชั่ว ต้องปฏิบัติต่อความดีและความชั่วอย่างไร ศีลข้อ ๕ มีคุณอย่างไร

การละเมิดศีลข้อ ๕ มีโทษอย่างไร ทำให้การแสดงออกทางกาย วาจา และใจเป็นไปอย่างถูกต้อง ไม่ผิดศีล ไม่ผิดธรรม มีสติสัมปชัญญะ คนที่มีความเห็นถูกมีการพัฒนาตนเองตลอดเวลา ดำเนินชีวิตอย่างสุจริต มีความเชื่อว่าทำความดี ผลดีย่อมตอบแทน ทำความชั่ว ผลแห่งความชั่วย่อมตอบแทน สามารถฝึกตนเอง ให้บรรลุธรรมในทางพระพุทธศาสนา

๓) กัลยาณมิตร ผู้ที่มีความปรารถนาดี ผู้ที่คอยตักเตือน ผู้ที่คอยห้ามปราม ย่อมจะเป็นผู้ที่ก่อให้เกิดความตระหนักรู้ หรือก่อให้เกิดสัมมาทิฐินั้นเอง ย่อมมีผลต่อการตระหนักรู้เพราะความเป็นมิตร ก่อให้เกิดความเปิดใจที่จะรับฟังบุคคลที่เป็นมิตรนั้น ทำให้เกิดความตระหนักรู้ได้ไวขึ้น มีผลต่อความตระหนักรู้ในด้านการเตือนสติไม่ให้ทำในสิ่งที่ชั่ว คอยให้คำปรึกษาในด้านต่าง ๆ มีผลต่อความตระหนักรู้ทุกมิติของชีวิตก็ว่าได้ มิตรแท้จึงเป็นเพื่อนที่สำคัญต่อความตระหนักรู้ เมื่อขาดมิตรแท้ย่อมกระทบต่อการสร้างความตระหนักรู้ไปด้วย เราถึงความเจริญได้ทุกอย่าง ถ้าเรามีมิตรดี

๔) ครอบครัวยุคแรก เป็นต้นแบบแรกของมนุษย์ตั้งแต่วัยเยาว์ ย่อมส่งผลให้เกิดประสบการณ์ความตระหนักรู้ จนเป็นนิสัยการตระหนักรู้ ครอบครัวยุคนี้สำคัญที่สุด เป็นองค์กรที่เล็ก เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างสังคมที่ใหญ่โต อันดับแรกครอบครัวต้องให้ข้อมูลก่อน ก่อนที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ครอบครัวยุคนี้ต้องให้ข้อมูลที่ให้เกิดความเข้าใจจริง ๆ และต้องเป็นตัวอย่างที่ดีด้วยอันจะส่งผลในการประพฤติปฏิบัติชอบในเวลาต่อมา ครอบครัวยุคนี้ไม่ดีก็อาจจะส่งผลในเชิงไม่ดี ไม่ก่อให้เกิดความตระหนักรู้ ครอบครัวยุคที่ละเมิดศีลข้อ ๕ เป็นประจำอาจสร้างการตระหนักรู้ที่ไม่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม แก่เยาวชนในครอบครัวนั้นได้

๕) สติ เมื่อบุคคลมีสติ ย่อมมีความตระหนักรู้ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ตัวสตินี้มันจะคอยเป็นตัวประคอง หรือคอยกระตุ้น หรือคอยดึงให้ตัวตระหนักรู้มันทำงาน ถ้าขาดสติก็ขาดความตระหนักรู้ ถ้ามีสติก็จะมีความตระหนักรู้อยู่ สติมีผลต่อความตระหนักรู้ในการกระทำทางกาย วาจา ใจ สติเป็นตัวตระหนักรู้ที่คอยยับยั้งการกระทำ (คิดได้ก่อนทำ) ตระหนักถึงผลข้างเคียงที่จะเกิดจากการกระทำนั้น สติย่อมสามารถส่งเสริมความตระหนักรู้ได้โดยเฉพาะความตระหนักรู้ของบุคคลผู้มีสตินั้นว่าการรักษาศีลมีประโยชน์ การละเมิดศีลข้อ ๕ ก่อให้เกิดโทษมาก คนมีสติมีแต่ความเจริญก้าวหน้า ผู้มีสติ ย่อมไม่มีความประมาท โอกาสผิดพลาด บกพร่องก็น้อย ธรรมะอื่น ๆ ก็เกิดตามมา ธรรมะที่ดีเกิดตามมาด้วย ฉะนั้น สตินี้จึงสำคัญที่สุด ถ้ามีสติคือเราไม่ประมาทนั่นเอง ความไม่ประมาทส่งผลให้เป็นคนที่ดำรงชีวิตที่ถูกต้อง มีผลต่อความตระหนักรู้ในฐานะเป็นจุดมุ่งหมายของศาสนาพุทธ นั่นคือการดับทุกข์

๓. แนวทางการสร้างความตระหนักรู้เพื่อป้องกันการละเมิดเบญจศีลข้อที่ ๕ ของประชาชน แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จะต้องสร้างความตระหนักรู้ผ่าน ๕ ระดับเหล่านี้ ดังนี้

๑) ระดับตนเอง การศึกษาเล่าเรียน หากความรู้เกี่ยวกับโทษของการละเมิดศีลข้อ ๕ และคุณประโยชน์ของการรักษาศีลข้อ ๕ มีความเห็นให้ถูกต้องตามความเป็นจริง พิจารณาให้รู้ว่ามีคุณ หรือโทษอย่างไรบ้าง การเลือกคบคน สร้างในแนวทางบุญกิริยาวัตถุ ๓ คือ ทาน ศีล และภาวนา การฝึกตนเอง ด้วยการฝึกสติปัญญาผ่านอริยาบถทั้ง ๔ คือการยืน เดิน นั่ง นอน

๒) ระดับครอบครัว ครอบครัวต้องมีความรัก ความปรารถนาดีต่อกัน ชี้ทางที่ถูก ห้ามทางที่ผิด ส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นตัวอย่างที่ดีต่อกัน ปลุกสามัญสำนึกให้ทุกคนในครอบครัวได้รู้จักหน้าที่ของตนเอง

๓) ระดับชุมชน การสร้างความรับรู้ร่วมกัน เห็นความสำคัญในการสร้างสันติสุขในชุมชน มีความสำนึกในการที่จะปกป้องเยาวชน ปกป้องคนที่ดีมี และประณามคนที่เป็นแบบอย่างที่ไม่ดี หัวหน้าชุมชน ควรประชุมชุมชนหาแนวร่วมเพื่อพัฒนาชุมชนของตนเองมีมติเป็นเอกฉันท์ร่วมกันในการสร้างความสงบสุขของชุมชนและตั้งกฎกติกาไม่ให้ดื่มสุรา ตั้งกรรมการชุมชนเพื่อคอยสอดส่องคอยพูดอธิบายให้เห็นโทษของสุราแก่บุคคลที่ยังดื่มสุราในชุมชน เข้าใจ มีน้ำใจ ให้ความรู้สร้างคุณธรรม ตระหนักดีในหน้าที่ชุมชนของตนเอง

๔) ระดับสังคม ภาครัฐต้องชัดเจนในการส่งเสริมกิจกรรมในด้านนี้อย่างเป็นทางการผ่านหน่วยงาน ต้องสร้างสังคมต้นแบบไม่ดื่มสุรา สร้างค่านิยมทางสังคมเสียใหม่ ทุกศาสนาต้องช่วยกันรณรงค์ให้ศาสนิกชนของตนเห็นความสำคัญ อาศัยกฎหมาย

อภิปรายผล

ประชาชนในแขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ คราวเรือนอยู่อาศัยกันหนาแน่น การค้าขายสุราและเมรัยมีปรากฏให้เห็นกันโดยทั่วไป เป็นแรงดึงดูดให้กลุ่มคนที่มีความอยากรู้ อยากรองโดยเฉพาะวัยรุ่น หรือกลุ่มคนที่ดื่มอยู่แล้วสนองความต้องการของตนเองได้ง่าย ในส่วนของยาเสพติดจากการลงไปสอบถามพระในพื้นที่และชาวบ้านบางรูป/บางคน ทำให้ทราบว่ายังมีปรากฏในแขวงปากคลอง ทั้งได้ทราบว่าแขวงปากคลองแห่งนี้ มี ๒ ชุมชน คือ (๑) ชุมชนเพชรเกษม ๒๑ (๒) ชุมชนกำแพงทองพัฒนา ในบางพื้นที่เป็นต้นว่าบริเวณวัดปากน้ำ บริเวณวัดอัปสรสวรรค์ บริเวณวัดนางสี ไม่ได้เป็นชุมชน จึงเป็นเหมือนต่างคนต่างอยู่ ผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า การนั่งเฉย ขาดการร่วมมือร่วมใจ ต่างคนต่างอยู่ เปิดโอกาส หรือมีแนวโน้มให้เกิดนักดื่มหน้าใหม่และสามารถกลายเป็นพื้นที่เสี่ยงสำหรับยาเสพติดได้ ส่วนคนที่เข้าไปข้องเกี่ยวอยู่แล้วมีผลต่อพฤติกรรมในการลด ละ เลิกการดื่มได้ยากยิ่งขึ้น ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องผลการศึกษา ของพระครูสุมนต์ธรรมธาดา (สายัน บวบขม)^{๑๑} ที่พบว่า (๑) สภาพและ

^{๑๑} พระครูสุมนต์ธรรมธาดา (สายัน บวบขม), “ศึกษาปัญหาและทางออกของการดื่มสุราที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ก.

ปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทย ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพที่เกี่ยวข้องกันไปหมดแทบทุกเรื่อง ทั้งความฟุ้งเฟ้อ ความยากจน ครอบครัวแตกแยกมีปัญหา ก่อให้เกิดอาชญากรรมต่าง ๆ อุบัติเหตุ โรคมัยสารพัดรุนแรง การสูญเสียทรัพยากรบุคคลและสูญเสียทางเศรษฐกิจของสังคมไทยโดยรวม (๒) มีผลกระทบของการดื่มสุราต่อสังคมไทย ทำให้เกิดความเชื่อผิด คิดว่าการดื่มสุราเป็นวัฒนธรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต เป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่แทรกซึมอยู่ในทัศนคติ จนทำให้ผู้คนในสังคมมองว่าการดื่มเป็นเรื่องปกติ แม้แต่งานบุญก็ยังไม่วางการดื่มด้วยเช่นกัน การดื่มสุรากล่อมทำให้ผู้ดื่มขาดสติ ขาดความยับยั้งชั่งใจและกระทำความรุนแรงอันเป็นปัญหาของสังคม ผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ พระครูอุปลัมภ์ปทุมรัตน์ สีสสาโร (ตาด้วง)^{๑๒} ที่พบว่า การถูกชักชวนจากเพื่อนร่วมงาน การดื่มเป็นประจำทุกวัน การเข้าใจว่าการดื่มสุราช่วยในการบรรเทาอาการเจ็บป่วยและการดื่มสุราทำให้หายเครียด ในงานเทศกาล หรือมีงานเลี้ยงจะมีการนำสุรามาดื่มเป็นประจำ การหาซื้อสุราทำได้ง่าย การดื่มสุราไม่ผิดกฎหมายและการได้รับการยอมรับจากเพื่อน ๆ สังคม

ความตระหนักรู้ คือประสบการณ์ หรือการรับรู้ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากอดีต ซึ่งมีการเผชิญหรือการรับรู้โดยอาศัยจากสิ่งเร้า สภาพแวดล้อม ระยะเวลามาเป็นส่วนในการประมวลผล ในทางพระพุทธศาสนา ความตระหนักรู้ ได้แก่ สติ ซึ่งหมายถึง การระลึกถึงการกระทำทางกาย วาจา ใจ ที่ล่วงไปแล้วได้ก็ดี ระลึกอารมณ์ที่กำลังกระทบตนเองได้ก็ดี ระลึกสิ่งที่จะต้องกระทำในกายภาคหน้าได้ก็ดี หรือความระลึกได้ก่อนจะทำ จะพูด จะคิด การตระหนักรู้มักจะเกิดจากสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดการรับรู้ ความรู้สึก ซึ่งมีลักษณะเกือบคล้าย ๆ ความรู้ตรงที่มีทั้งความรู้ ซึ่งการตระหนักรู้ไม่จำเฉพาะสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มักจะเกิดขึ้นตอนที่สิ่งเร้ามาทำให้เกิดการตระหนักรู้ การตระหนักรู้เกิดจากทัศนคติที่เกิดขึ้นจากบุคคล ตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเชิงบวกและในเชิงลบซึ่งเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่าความตระหนักรู้ย่อมเกื้อกูลต่อการป้องกันการละเมิดเบญจศีลข้อที่ ๕ เป็นการพัฒนาบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคมเพราะทำให้รู้เท่าทันถึงปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มากกระทบ ผลการศึกษามีความสอดคล้องกับการศึกษาของ วรณิศา ปลอดโปร่ง^{๑๓} ที่พบว่า การตระหนักรู้ตนเอง (Self-Awareness) ว่าเป็นการตระหนักรู้ความรู้สึกและความโน้มเอียงของตนเอง หรือที่เรียกว่าเป็นผู้มีสติ

^{๑๒} พระครูอุปลัมภ์ปทุมรัตน์ สีสสาโร (ตาด้วง), “รูปแบบการดำเนินโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษา ในตำบลแม่ข่า อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ข.

^{๑๓} วรณิศา ปลอดโปร่ง, “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองในการเลือกแผนการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒปทุมวัน”, รายงานการวิจัย, (แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๕), หน้า ๑๕.

สามารถหยั่งรู้โดยการสำรวจตนเอง รู้ถึงความเป็นไปได้ของตนเองต่อการตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ รอบตัวและความพร้อมของตนเอง ประกอบด้วยเป็นผู้รู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง รู้ถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความรู้สึกนั้น ๆ และคาดคะเนผลที่จะเกิดตามมาได้ สามารถประเมินตนเองได้ตามความเป็นจริง รู้จุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง มีความมั่นใจในตนเอง เชื่อมั่นในความสามารถและควมมีคุณค่าของตนเอง สามารถจัดการกับความรู้สึกภายในตนได้โดยให้อยู่ในสภาวะที่พอเหมาะพอดี ผลการศึกษามีความสอดคล้องกับการศึกษาของ สุวรรณี อ้อแสงชัย บรรพต ต้นธีรวงศ์ และพระมหาหรรษา ธมฺมหาโส^{๑๔} ที่พบว่า สภาพปัญหาความตระหนักรู้คุณค่าในตนเองของเยาวชนเกิดจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความคิดและทัศนคติ เช่น ความวิตกกังวล ภาวะซึมเศร้า เป็นต้น ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ ครอบครัว สถานศึกษา สังคมและสภาพแวดล้อม

แนวทางการสร้างความตระหนักรู้เพื่อป้องกันการละเมิดเบญจศีลข้อที่ ๕ อย่างเป็นทางการยังเป็นรูปธรรมยังไม่เด่นชัด ไม่ทั่วถึง ผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า พื้นที่วิจัยเสี่ยงต่อความหลงผิด เข้าถึงของมีนเมาได้ง่าย ก่อเกิดเป็นความเสียหายต่าง ๆ ตามมา การนำเสนอแนวทางการสร้างความตระหนักรู้ผ่าน ๕ ระดับ คือ (๑) ระดับตนเอง (๒) ระดับครอบครัว (๓) ระดับชุมชน (๔) ระดับสังคม เพื่อลด ละ เลิกของมีนเมา มีสุราและเมรัย เป็นต้น ผลการศึกษามีความสอดคล้องกับการศึกษาของ นายอุตสาหะ คงสถาน^{๑๕} ที่พบว่า หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการป้องกันสิ่งเสพติดนั้น คือศีลในข้อที่ ๕ สุราเมระยะมัชชปะมาทัญญานา เวระมะณี การเว้นจากการดื่มสุราและของมีนเมาอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เป็นเหตุทำให้ขาดสติสัมปชัญญะ ซึ่งนำมาแห่งความประมาทและใช้หลักเบญจธรรมในข้อที่ ๕ คือ สติสัมปชัญญะ มีความระลึกได้และรู้สึกตัวก็จะไม่เสพสิ่งเสพติดนั้น ผลการศึกษามีความสอดคล้องกับการศึกษาของ พระสุชีพ วรญาโน (อินทร์สำราญ)^{๑๖} ที่พบว่า การงดเว้นสุราและเมรัยนั้นประสงค์ให้ตระหนักรู้เสมอถึงความทุกข์อันเกิดแต่การบริโภคอย่างไม่สติ งดเว้นไม่ใช้แอลกอฮอล์หรือของมีนเมาอย่างอื่น ดูแลสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจเพื่อตัวเองและสังคม ในพุทธปรัชญาเถรวาทได้วางแนวทางในการพัฒนาสังคมด้วยการพัฒนาตนเองเสียก่อน คือการประพฤติตนตามอริยมรรคมีองค์ ๘ ซึ่งแยกออกเป็นกรฝึกอบรมความประพฤติ

^{๑๔} สุวรรณี อ้อแสงชัย บรรพต ต้นธีรวงศ์ และพระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, “รูปแบบการเสริมสร้างความตระหนักรู้คุณค่าในตนเองเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายของเยาวชนโดยพุทธสันติวิธี”, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, ปีที่ ๗ ฉบับเพิ่มเติม (พฤษภาคม ๒๕๖๒) : ๑๕๔-๑๕๕.

^{๑๕} อุตสาหะ คงสถาน, “ศึกษาแนวทางป้องกันสิ่งเสพติดตามหลักพุทธธรรมในตำบลหนองตะครอง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑), หน้า ก.

^{๑๖} พระสุชีพ วรญาโน (อินทร์สำราญ), “การศึกษาเชิงวิเคราะห์การพัฒนาคุณภาพสังคมด้วยการงดเว้นจากการดื่มสุราและเมรัยตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท”, วารสารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๘), หน้า ก.

(ศีล) การฝึกอบรม (สมาธิ) และการทำปัญญาให้แก่กล้ามีความสามารถรู้เห็นตามสภาวะที่เป็นจริง ผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ พระครูอุปัถฌ์ปทุมรัตน์ สีสสาโร (ตาด้วง)^{๑๗} ที่พบว่า เวลาว่างน้อย หรือมีเทศกาลควรจะไม่นำสุรามาดื่มเลย ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโทษของการดื่มสุรา ผู้นำชุมชน ผู้นำครอบครัวควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการงดเหล้าเข้าพรรษา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิเคราะห์แนวทางการสร้างความตระหนักรู้เพื่อป้องกันการละเมิดเบญจศีลข้อที่ ๕ ของประชาชน แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้จากการวิจัยในครั้งนี้พอสมควร ทั้งนี้ ผู้วิจัยเองก็ยังเห็น หรือพบข้อบกพร่อง หรือปัญหาอยู่พอสมควรที่จะได้รับการสืบค้นนำไปศึกษาวิจัยต่อเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะเพื่อเป็นกรณีศึกษาและแก้ปัญหาต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. สร้างบุคคลต้นแบบผู้ไม่ยุ่งเกี่ยวกับของมีเงินเมา หรือผู้สามารถเลิกได้แล้ว
๒. ส่งเสริม สนับสนุนให้มีหัวหน้าชุมชน หรือชมรมจิตอาสาขึ้นมา
๓. รับสมัครสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมลด ละ เลิกของมีเงินเมา
๔. เปิดการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมในเขตพื้นที่
๕. มีกิจกรรมเสริมกำลังใจถึงบ้าน
๖. ภาครัฐควรดำเนินการเชิงรุกมากกว่านี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ศึกษาความเชื่อกรรมและผลของกรรมที่มีต่อเบญจศีลข้อที่ ๕ ของประชาชน แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
๒. ศึกษาแนวทางการสนับสนุน ส่งเสริมการรักษาเบญจศีลข้อที่ ๕ ของประชาชน แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
๓. ศึกษาแนวทางการรักษาเบญจศีลข้อที่ ๕ ของประชาชนในแต่ละกลุ่มวัย แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

^{๑๗} พระครูอุปัถฌ์ปทุมรัตน์ สีสสาโร (ตาด้วง), “รูปแบบการดำเนินโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา ในตำบลแม่ข่า อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ข.

บรรณานุกรม

จิรัชย์ วงศ์ชารี และคณะ. “การศึกษาวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ ของหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในอำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร”. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์. ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๕) : ๘๙๗.

นภัทรรณ บัญชัยเรือง. “การพัฒนาพฤติกรรมที่ดีของบุคคลโดยใช้หลักศีล ๕”. วารสาร มจร พุทธโสธรปริทรรศน์. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๔) : ๖๓.

พระครูสุมนต์ธรรมธาดา (สายัน บวบชม). “ศึกษาปัญหาและทางออกของการดื่มสุราที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พระครูอุปถัมภ์ปฐมรัตน์ สีลสารโร (ตาด้วง). “รูปแบบการดำเนินโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาในตำบลแม่ข่า อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พระณรงค์ พนุรุทโม และคณะ. “ศึกษากุศโลบายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอบายมุขตามแนวพระพุทธศาสนา”. วารสาร มจร บาลีศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์. ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๕) : ๘๖.

พระมหาโพธิวงศาจารย์ (ทองดี สุรเตโช). ศีล ๕ รักษาโลก. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์ พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๘.

พระมหาพุทธพิชาญ ทองจันทร์ และคณะ. “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักธรรมในยุคโควิด-๑๙”. วารสารวณัฎ้องแหงนพุทธศาสตรปริทรรศน์. ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๕) : ๒๑๕.

พระสุชีพ วรญาโณ (อินทร์สำราญ). “การศึกษาเชิงวิเคราะห์การพัฒนาคุณภาพสังคมด้วยการงดเว้นจากการดื่มสุราและเมรัยตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท”. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด. ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๘) : ๒๗๖.

พีรวิษณุ พาณิชยวรกุล. “การพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาชีววิทยาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โดยบูรณาการกับการรักษาศีล ๕ ในวิชาพระพุทธศาสนา”. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๕ (กรกฎาคม-สิงหาคม ๒๕๖๕) : ๑๙๗๓.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก ๒๕๐๐. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

- _____ . พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.
- เมธภาพร ธรรมศิริ และคณะ. “ความตระหนักรู้ด้านภัยคุกคามทางไซเบอร์ของบุคลากรในบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร”. วารสารวิชาการไทยวิจัยและการจัดการ. ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๕) : ๖.
- วรรณิศา ปลอดโปร่ง. “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองในการเลือกแผนการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน”. รายงานการวิจัย. แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๕.
- สุวรรณี ฮ่อแสงชัย บรรพต ต้นธีรวงศ์ และพระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. “รูปแบบการเสริมสร้างความตระหนักรู้คุณค่าในตนเองเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายของเยาวชนโดยพุทธสันติวิธี”. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. ปีที่ ๗ ฉบับเพิ่มเติม (พฤษภาคม ๒๕๖๒) : ๑๕๔-๑๕๕.
- อุตสาหะ คงสถาน. “ศึกษาแนวทางป้องกันสิ่งเสพติดตามหลักพุทธธรรมในตำบลหนองตะครอง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.